

Utvecklings- och hållbarhetsrådets möte 7 maj 2021

Protokoll fört vid utvecklings- och hållbarhetsrådets digitala möte kl 10.00.

Närvarande: Ordföranden, lantrådet Veronica Thörnroos (VT) samt Johanna Boijer-Svahnström (JBS), John Eriksson (JE), Rebecka Eriksson (RE), Birgitta Eriksson-Paulson (BEP), Niclas Forsström (NF), vice ordföranden Petra Granholm (PG), Martha Hannus (MH), Barbara Heinonen (BH), Marcus Koskinen-Hagman (MKH) och utvecklingsminister Alfons Röblom (AR). Dessutom närvarade rådets huvudsekreterare Micke Larsson.

Förhinder att medverka: Ledamöterna talman Bert Häggblom (BHÄ) och vice ordföranden Peter Wiklöf (PW).

Gäster: ministern Annika Hambrudd (AH), kommundirektör Julia Lindfors (JL - deltog vid punkt 6), processledaren för mål 2 Kristin Mattsson, ordföranden för huvudmannen för lotsfunktionen Lotta Nummelin (LN – deltog vid punkterna 7-11) och målsvarige för mål 5 Victoria Sundberg (VS – deltog vid punkt 7). Dessutom närvarade vikarierande ledande hållbarhetslots Irene Blomqvist (IB - deltog vid punkterna 4 och 6), ledande hållbarhetslots Karin Rosenberg-Brunila (KRB), högskolepraktikant Rufus Panelius (RP - deltog vid punkterna 1-6) samt koordinatör för arbetsgruppen för koordinering och rapportering Henrika Österlund (HÖ).

1. Mötets öppnande

Veronica Thörnroos önskade alla välkomna till [utvecklings- och hållbarhetsrådets](#) fjortonde ordinarie möte.

Rådet **noterade** att rådet höll ett extra möte den 22 januari gällande uppföljning av implementeringen av de strategiska utvecklingsmålen färdplaner samt att rådet i skriftlig procedur har beslutat om två nya delmål om djurens välmående:

Strategiskt utvecklingsmål 4 – Ekosystem i balans och biologisk mångfald:

Alla på Åland har insikten om att djur, växter och ekosystem har ett egenvärde i sig själva.

Strategiskt utvecklingsmål 7 – Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster: Nyttodjurens naturliga beteende främjas genom att deras naturliga behov som mat och rörelse tillgodoses.

Vidare **noterade** rådet att lagtinget har det övergripande politiska ansvaret för förverkligandet av [utvecklings- och hållbarhetsagendan](#) (framgår på sidan 20) samt att lagtinget representeras i utvecklings- och hållbarhetsrådet av talmannen, som dock inte deltar i rådets beslutsfattande.

Rådet **uttryckte** ett önskemål om att representanter för lagtinget, i syfte att presentera hur lagtinget arbetar med utvecklings- och hållbarhetsagendan, bjuds in till rådets nästa ordinarie möte.

2. Godkännande av föregående mötesprotokoll

Rådet **godkände** protokollet från det senaste ordinarie mötet, den 8 januari 2021.

3. Behandling av förslag till huvudindikatorer

I enlighet med lägesrapporten, vid rådets senaste ordinarie möte, har ett förslag till huvudindikatorer för de strategiska utvecklingsmålen arbetats fram av de ansvariga för respektive strategiskt utvecklingsmål i arbetsgruppen för koordinering och rapportering. ÅSUB har bistått med rådgivning i processen.

Förslaget kommenterades skriftligen av rådet under perioden 30 mars-14 april. Med utgångspunkt i de inkomna kommentarerna presenterade ML och HÖ förslaget kompletterat med fyra justeringar/kompletteringar. Rådet **beslutade** att godkänna huvudindikatorerna inklusive kompletteringarna (bilaga 1 nedan).

Processen för huvudindikatorerna går nu vidare med datainsamling och därefter publicering på hemsidan bärkraft.ax. Processen leds av HÖ.

4. Behandling av förslag till delmål för strategiskt utvecklingsmål 7

I enlighet med rådets önskemål vid det ordinarie mötet 25 september 2020 pågår en översyn av de strategiska utvecklingsmålen delmål. Delmålens tidshorisont är år 2030. Processledaren för mål 7 IB presenterade, i målsvariga Linnéa Johanssons frånvaro, ett förslag till revidering av delmålen för strategiskt utvecklingsmål 7, hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster (bilaga 2).

Rådet **diskuterade** förslaget till reviderade delmål och **bordlade** ärendet för fortsatt behandling vid rådets nästa ordinarie möte. Rådets medlemmar har möjlighet att under perioden fram till nästa ordinarie möte föra dialog med målsvarige och processledaren, som i sin tur har möjlighet att inför mötet göra justeringar i förslaget till reviderade delmål.

5. Arbetsgruppen för koordinering och rapportering – mandat/uppdrag

[Arbetsgruppen för koordinering och rapportering](#) bildades hösten 2018 och utvecklings- och hållbarhetsrådet fastställde arbetsgruppens uppdragsbeskrivning den 27 november 2018. Mot bakgrund av att implementeringen av färdplanerna gått in i en ny fas, efter att de första versionerna av färdplanerna publicerades under 2020, presenterade ML ett förslag till reviderat mandat/uppdragsbeskrivning för arbetsgruppen (bilaga 3 nedan).

Rådet **beslutade** att godkänna förslaget.

Rådet **konstaterade** att det eventuellt finns ett behov av att upprätta ett motsvarande dokument för utvecklings- och hållbarhetsrådets arbetsformer. Rådet **uppdrog** åt HÖ att bjuda in rådets medlemmar till ett möte för att diskutera innehållet i ett eventuellt dokument, i syfte att ML kan presentera ett utkast vid rådets nästa ordinarie möte.

6. Lägesrapport från kommunerna

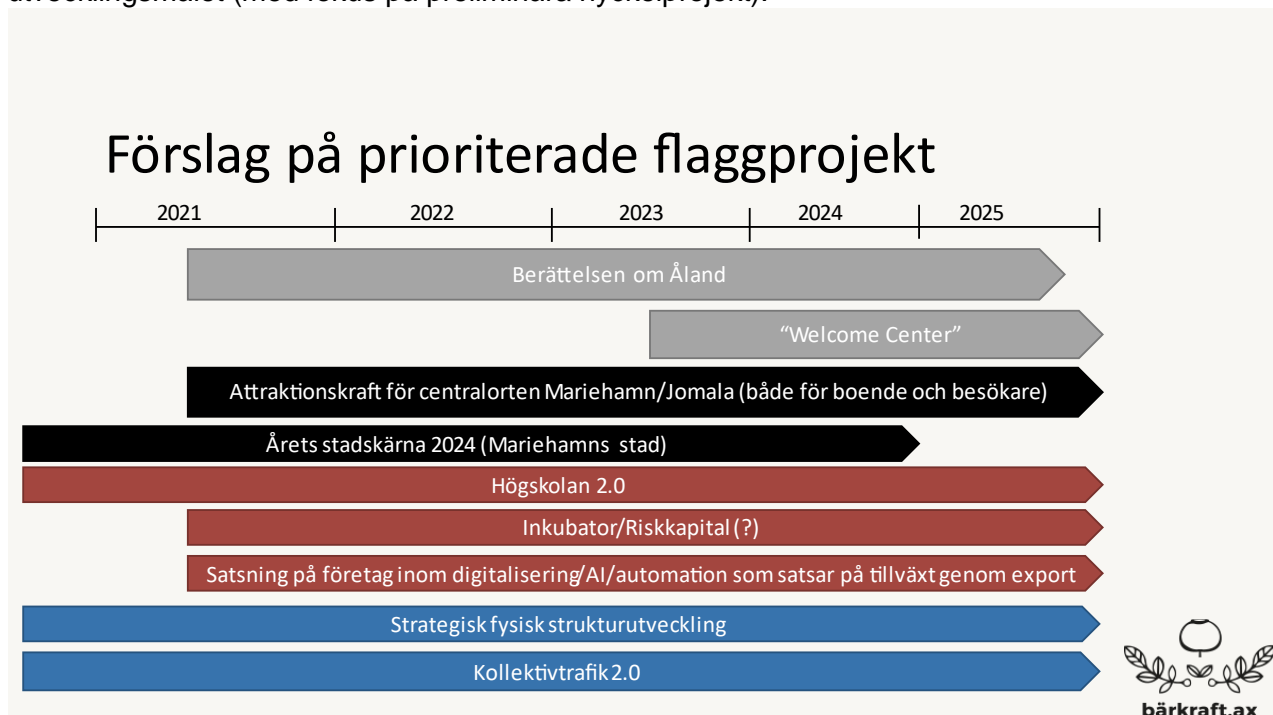
Under vintern har en kartläggning av kommunernas arbete med utvecklings- och hållbarhetsagendan genomförts (bilaga 4). Kommundirektören i Lemlands kommun, Julia Lindfors, och kartläggningens projektledare IB presenterade kartläggningen.

JL informerade om att kommunerna kommer att diskutera eventuellt fördjupade samverkansformer kring utvecklings- och hållbarhetsagendans implementering i kommunerna vid ett möte senare i maj.

Rådet **uttryckte** att det är synnerligen positivt att kommunerna tagit initiativ till kartläggningen samt att kartläggningen utgör ett värdefullt verktyg för kommunernas fortsatta arbete med utvecklings- och hållbarhetsagendan. Rådet **tackade** för de omfattande insatser för utvecklings- och hållbarhetsagendans förverkligande som kommunerna har genomfört och framledes avser att genomföra.

7. Färdplan/nyckelprojekt – strategiskt utvecklingsmål 5 (attraktionskraft)

I enlighet med rådets önskemål vid senaste ordinarie mötet (i samband med behandlingen av förslag till nya delmål för strategiskt utvecklingsmål 5) presenterade målansvariga Victoria Sundberg en lägesrapport gällande implementeringen av färdplanen för det strategiska utvecklingsmålet (med fokus på preliminära nyckelprojekt).

Rådet **diskuterade** rekommendationer till det fortsatta implementeringsarbetet, **gav understöd** till de preliminära prioriterade flaggprojekten samt **tackade** för gedigna insatser i attraktionskraftsarbetet så här långt.

Rådet **uttryckte** ett önskemål om att vid nästa ordinarie möte få ta del av en lägesrapport gällande arbetet med strategisk fysisk strukturutveckling.

8. Lägesrapport från regeringen

Lantrådet VT **belyste** att det är ett delvis nytt och annorlunda Åland som växer fram i spåren av covid 19-pandemin. Vi som bor på Åland, många företag och andra verksamheter har gjort betydande uppoffringar i syfte att minimera smittspridningen. Det har i sin tur medfört ett synnerligen utmanande läge i det åländska samhället, såväl socialt som ekonomiskt.

Regeringens långsiktiga riktning för samhällsutvecklingen ligger fast. Vi är fortsatt på väg mot ett hållbart och bärkraftigt samhälle där alla kan blomstra. De sju strategiska utvecklingsmålen för år 2030 ska uppnås. De delar av genomförandet av färdplanerna för respektive strategiskt utvecklingsmål som faller på landskapsregeringen fortsätter planenligt.

Lantrådet VT **presenterade**, med utgångspunkt i regeringens redogörelse vid rådets senaste ordinarie möte, en lägesrapport med fokus på regeringens strategiska vägval för perioden 2021-2024. Regeringen har gått in för "Fem fokusområden för nystart av Åland" (bilaga 5):

1. Jobb, utbildning, företagande eller annan meningsfull sysselsättning
2. Exportföretagande inom digitala tjänster
3. Grön kraft på export
4. Vi välkomnar fler
5. Stabil offentlig ekonomi och modernisering i landskapsförvaltningen

Lantrådet VT **belyste** att regeringen bedömer att en av nycklarna till att hantera de negativa konsekvenserna av pandemin är att alla på Åland har tillgång till en sysselsättning som samtidigt utgör ett vardagligt sammanhang. I ett inkluderande samhälle finns det en plats för alla. Alla som bor på Åland behövs.

Avslutningsvis **uttryckte** lantrådet VT att det den senaste tiden växt fram "en känsla av att vi trots det utmanande läget är på väg i rätt riktning" och att det märks bland annat hos medarbetarna vid landskapsförvaltningen.

Ministrarna AR och AH **gav understöd** till lantrådets redogörelse. Ministern AH **betonade** att de fem fokusområdena inte utgör en långsiktig vision utan styr och prioriterar regeringens dagliga arbete här och nu, "vi har en klar och tydlig riktning framåt som går helt i linje med utvecklings- och hållbarhetsagendan".

Rådet **noterade** regeringens lägesrapport till kännedom.

9. Övrigt – till kännedom

ML redogjorde, till rådets kännedom, för information angående bärkraftpriset 2021, bärkraftdagen den 8 juni 2021 samt ReGeneration-veckan 28-31 augusti 2021 (bilaga 6 nedan).

10. Nästa ordinarie möte samt övergripande planering 2021

Nästa ordinarie möte hålls den 10 september kl 8.30-11.30.

Rådet **noterade** följande övergripande arbetsplanering för 2021:

8 januari 26 mars	ordinarie möte medaktörsmöte
7 maj 8 juni	ordinarie möte bärkraftdagen – kl 19.00-20.30 ("smygstart" av Åland 100-firandet)
30 augusti 10 september	ReGeneration-veckan 2021 (dialogmöte kl 15-18 + gala kl 20-21.30) ordinarie möte kl 8.30-11.30
1 okt x januari 2022	medaktörsmöte prel kl 9.00-11.00 ordinarie möte prel kl 8.30-11.30

11. Mötets avslutande

VT avslutade mötet med ett tack för goda diskussioner.

Mötet avslutades kl 13.50.

Bilagor

Bilaga 1	Huvudindikatorer (se nedan)
Bilaga 2	Förslag till revidering av delmål strategiskt utvecklingsmål 7
Bilaga 3	Mandat/uppdrag för arbetsgruppen för koordinering och rapportering (se nedan)
Bilaga 4	Kommunkartläggning rapport
Bilaga 5	Regeringens meddelande till lagtinget: Fem fokusområden för nystart av Åland
Bilaga 6	Information om bärkraftpriset, bärkraftdagen och ReGeneration-veckan (se nedan)

Vid protokollet

Micke Larsson

Bilaga 1

Huvudindikatorer

Strategiskt utvecklingsmål 1:

Välmående människor vars inneboende resurser växer

1. Andel av befolkningen som upplever sig blomstra för närvarande
2. Förväntad livslängd
3. Andel i befolkningen som har en eftergymnasial examen
4. Andel av befolkningen som anger sig ha medel eller hög möjlighet att samskapa meningsfulla förutsättningar/aktiviteter i sitt liv just nu

Strategiskt utvecklingsmål 2:

Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

5. Andel av befolkningen som anger hög mellanmänsklig tillit
6. [GINI-koefficienten](#)
7. Andel av befolkningen som har upplevt våld i nära relationer under de senaste 12 månaderna
8. Andel av befolkningen som upplevt diskriminering och/eller korruption de senaste 12 månaderna
9. Jämställdhetsindikator – eventuellt EU:s Gender Equality Index

Strategiskt utvecklingsmål 3:

Allt vatten har god kvalitet

10. Vattnets kvalitet
11. Utsläpp av fosfor och kväve
12. Genomförandegrad av vattenvårdsåtgärder

Strategiskt utvecklingsmål 4:

Ekosystem i balans och biologisk mångfald

13. Andel skyddad mark
14. Andel skyddat vatten

15. Attityd hos allmänheten till biologisk mångfald

Strategiskt utvecklingsmål 5:

Attraktionskraft för boende, besökare och företag

16. Befolkningsförändring (födelsetal, in- och utflyttning)

17. Antal arbetsplatser i företag

18. Antal anlända övernattande gäster i kommersiella logianläggningar

Strategiskt utvecklingsmål 6:

Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet

19. Totala koldioxidutsläpp

20. Mängd/andel lokalproducerad fossilfri el

21. Mängd total fossil- och fossilfri energianvändning

Strategiskt utvecklingsmål 7:

Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

22. Andel av befolkningen som har sparsam och återanvändande livsstil

23. Antal företag, föreningar och offentliga organisationer som redovisar sitt hållbarhetsarbete i sin årsredovisning

24. Uppkommen mängd avfall per person

Om huvudindikatorerna, datainsamling och publicering:

- Huvudindikatorerna fastställdes av utvecklings- och hållbarhetsrådet den 7 maj 2021. Data för huvudindikatorerna publiceras löpande på hemsidan bärkraft.ax så snart det finns tillgängliga data för åtminstone tjugo av huvudindikatorerna.
- Där så är möjligt ska data för huvudindikatorerna redovisas uppdelat på kön, modersmål och födelse land.
- Avsikten är att de huvudindikatorer som fastställs används fram till år 2030, i syfte att vi kan följa trenderna fram till året då de strategiska utvecklingsmålen ska uppnås. De målsvariga i arbetsgruppen för koordinering och rapportering har dock möjlighet att till utvecklings- och hållbarhetsrådet föreslå justeringar i valen av huvudindikatorer om det bedöms vara synnerligen väsentligt.
- I och med att antalet huvudindikatorer är begränsat för respektive strategiskt utvecklingsmål finns det väsentliga indikatorer som inte ryms med bland huvudindikatorerna. Det är därför viktigt att notera att det finns möjlighet att använda kompletterande indikatorer för alla strategiska utvecklingsmål. De målsvariga för respektive strategiskt utvecklingsmål beslutar om kompletterande indikatorer.
- I framtagandet av huvudindikatorerna har internationell jämförbarhet eftersträvat. Huvudindikatorns direkta koppling till de strategiska utvecklingsmålen och dess delmål har dock prioriterats (i och med att indikatorernas primära syfte är att indikera huruvida vi är på väg att uppnå de strategiska utvecklingsmålen och dess delmål).
- Utöver huvudindikatorer och kompletterande indikatorer finns det möjlighet att även använda så kallade genomförande-indikatorer. Ett exempel på en sådan är en indikator som på något sätt skulle mäta hur integrerat vi jobbar i implementeringen mellan de sju strategiska utvecklingsmålen.
- I arbetet med datainsamling kan det av tekniska skäl uppstå behov av att justera formuleringen av huvudindikatorn. Justeringar beslutas av koordinatören i arbetsgruppen för koordinering och rapportering. Eventuella justeringar får inte påverka syftet med huvudindikatorn.

Bilaga 3

Mandat/uppdragsbeskrivning för arbetsgruppen för koordinering och rapportering

1. Uppdrag

Arbetsgruppens uppdrag är att dels koordinera implementeringen av utvecklings- och hållbarhetsagendans sju strategiska utvecklingsmål, dels ansvara för rapporteringen av implementeringen.

Koordineringen av implementeringen sker med hjälp av färdplaner för uppnåendet av respektive strategiskt utvecklingsmål. Färdplanerna justeras löpande och aktuell version finns tillgänglig på hemsidan bärkraft.ax.

Rapporteringen av implementeringen sker dels genom att aktuell status för indikatorer rapporteras löpande på hemsidan bärkraft.ax, dels genom medverkan i framtagandet av statusrapporter (som fastställs av utvecklings- och hållbarhetsrådet).

2. Arbetssätt

Arbetsgruppen arbetar på ett sätt som skapar bred förankring av färdplanerna i samhällets sektorer och hos allmänheten. Respektive strategiskt utvecklingsmål ska ha ett arbetsteam bestående av personer som bidrar med både kunskap, engagemang och förankring.

Uppnåendet av de sju strategiska utvecklingsmålen är inbördes beroende av varandra.

Arbetsgruppen förväntas säkerställa att implementeringen av respektive strategiskt utvecklingsmål beaktar implementeringen av de övriga sex strategiska utvecklingsmålen, i syfte att suboptimeringar och målkonflikter undviks respektive hanteras.

Vidare förväntas arbetsgruppen förstärka pågående insatser och tillföra mervärde.

I enskilda organisationer (inom samtliga samhällssektorer) pågår insatser som direkt eller indirekt bidrar till implementeringen av de sju strategiska utvecklingsmålen. Arbetsgruppen bidrar till koordineringen av insatserna så att synergieffekter mellan dem uppstår.

Inom de strategiska utvecklingsmålen finns delmål där få eller ingen aktör verkar för uppnåendet av delmålet. Arbetsgruppen identifierar dessa tomrum och tar, inom ramen för arbetet med färdplaner, initiativ till åtgärder och utvecklingsprojekt.

Arbetsgruppen förväntas verka för att dubbelarbete undviks genom att identifiera och hantera risker för att två eller flera aktörer gör liknande insatser parallellt.

Arbetsgruppen ska löpande genomföra lagstiftningsanalys.

Dels ska gällande lagstiftnings påverkan på möjligheterna att uppnå respektive strategiskt utvecklingsmål respektive konsekvenserna av nya lagstiftningsinitiativ analyseras, dels ska arbetsgruppen identifiera och påtala eventuella behov av revidering och ny lagstiftning.

3. Funktioner inom arbetsgruppen

Arbetsgruppen ska bestå dels av en målansvarig och en processledare för respektive strategiskt utvecklingsmål, dels av en beredningsgrupp som leder arbetsgruppen samt förbereder de gemensamma mötena.

Målansvarig

Den målansvariga ansvarar, i samråd med processledaren, för att med utgångspunkt i det strategiska utvecklingsmålets delmål leda implementeringen av målets färdplan. I uppdraget ingår att utse medlemmar och leda det strategiska utvecklingsmålets arbetsteam, som ska bestå av en bredd av intressenter som är relevanta för målet. Målansvarig ansvarar för att aktivt verka för fördjupad förståelse för det strategiska utvecklingsmålet och dess implementering hos allmänhet och beslutsfattare.

Målansvarig har möjlighet att till utvecklings- och hållbarhetsrådet föreslå revideringar av det strategiska utvecklingsmålets delmål.

Processledare

Processledaren ansvarar för den löpande uppföljningen av implementeringen av färdplanen för det strategiska utvecklingsmålet. I samarbete med målansvarig deltar processledaren i målets arbetsteam. I uppdraget ingår den administrativa uppföljningen med bland annat den löpande uppdateringen av färdplanens åtgärder på hemsidan bärkraft.ax.

Beredningsgrupp

Beredningsgruppen består åtminstone av arbetsgruppens ordförande, koordinator samt nätverkets huvudsekreterare.

Arbetsgruppens ordförande ansvarar för ledningen av arbetsgruppen samt rapportering av arbetsgruppens arbete till utvecklings- och hållbarhetsrådet.

Arbetsgruppens koordinator ansvarar för processtöd och coachning till målansvariga och processledare, planering och genomförande av arbetsgruppens möten (i samråd med övriga i beredningsgruppen) respektive utveckling, datauppföljning och digitalisering av processer och projekt.

4. Utnämningar av arbetsgruppens medlemmar

Medlemmarna i arbetsgruppen utses, på förslag av nätverkets huvudsekreterare, av utvecklings- och hållbarhetsrådets ordförande och de båda vice ordförandena.

Bilaga 6

Till kännedom:

Bärkraftpriset 2021

Bärkraftpriset delas ut för fjärde året. Sedan ifjol utses det en mottagare av priset i fyra kategorier: privatperson, företag, förening och offentlig sektor. Alla på Åland har möjlighet att nominera kandidater fram till den 16 maj på <https://www.barkraft.ax/nominera-barkraftpriset-2021>.

Därefter väljer en jury ut tre av de nominerade i varje kategori. Allmänheten kan sedan rösta på sin favorit bland de tre i respektive kategori. Röstningen är öppen fram till prisutdelningen (som sker på bärkraftdagen).

Bärkraftdagen 8 juni

Premiärupplagan av bärkraftdagen går av stapeln den 8 juni 2021. Bärkraftdagen befäster att bärkraftresan är en gräsrotsprocess, och att alla på Åland är viktiga. En dag då vi odlar vår gemensamma förståelse för vad samhället är och att vi alla utgör samhället. Bärkraftdagen ger möjlighet till aktiviteter runt om på Åland. Det kan handla om ett fikasamtal i trädgården eller verkstan, en skräpplockarpromenad med familjen eller kollegorna, en föreläsning i din förening, ett reflekterande yogapass eller temadag med klassen.

Höjdpunkten under Bärkraftdagen 2021 är ett livesänt evenemang kl 19.00 med underhållning och utdelning av det årliga bärkraftpriset. Varvat med prisutdelning bjuder bärkraftdagen på underhållning som förmedlar glädje och framtidstro. Bärkraftdagen är en smygstart på firandet av Åland 100, firandet av självstyrelsen är inte bara en tillbakablick över de gångna hundra åren. Utan minst lika mycket ett avstamp mot de kommande hundra åren, med Åland som hållbarhetens öar där alla kan blomstra.

ReGeneration-veckan 28-31 augusti 2021

I enlighet med informationen vid rådets ordinarie möte den 25 september 2020 har planeringen inför ReGeneration-veckan 28-31 augusti 2021 fortskridit. Evenemangets huvudarrangör är ReGeneration 2030-stiftelsen. Arrangören samarbetar bland annat med [UNEP](#) och [SEI](#).

Aktuell information och program finns på officiella hemsidan: www.regenerationweek.org.

ReGeneration-veckan 2021 blir en internationell höjdpunkt under Åland 100-firandet. Under evenemanget är Åland en internationell mötesplats för dialog mellan generationer inom såväl civilsamhälle, näringsliv och politik. EU-kommissionär Virginijus Sinkevicius, med ansvar för miljö, hav och fiske, har aviserat att han kommer att delta. Evenemanget arrangeras som ett hybrid-event och anpassas till rådande restriktioner. Huvudpunkterna i evenemanget arrangeras i Alandica.

Utöver huvudprogrammet arrangeras ett flertal fristående och delvis parallella sidoevenemang. Bland annat planerar både [ESDN](#) och Nordiska ministerrådet möten med Agenda 2030 som röd tråd och som tillsammans med basen bildar en helhet.

Måndagen den 30 augusti arrangeras ett intergenerationellt dialogmöte kl 15-18 samt en gala kl 20. Arrangören välkomnar rådets medlemmar som deltagare i dialogmötet och som gäster vid galan.